

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Evy Zemanové „Doma s Ivanou“ přirozený porod jako narušení mocenského diskurzu: diskurzivní analýza Příběhů pro Ivanu

Eva Zemanová se ve své diplomové práci analyzuje autobiografické zkušenosti žen s přirozeným porodem v domácím prostředí, které byly zveřejněny na internetových stránkách na podporu porodní asistentky Ivany Königsmarkové (www.pribehproivanu.cz). Přirozené porody a postavení porodních asistentek v České republice jsou předmětem mnoha diskusí. V této souvislosti oceňuji nejen výběr tématu diplomové práce vzhledem k jeho aktuálnosti, ale i výběr zdroje dat. Psané autobiografické příběhy nepatří mezi častý materiál, s nímž by studující katedry Genderových studií pracovali, přestože, jak se též ukazuje v práci Evy Zemanové, obsahují velmi podnětná data.

Po formální stránce práce Evy Zemanové splňuje doporučený rozsah, je výborně strukturovaná a z hlediska stylistiky má vysokou úroveň. Autorka pracuje s relevantní zahraniční i domácí literaturou a způsob, jakým na ni odkazuje, odpovídá zvolené citační normě.

Teoretická část práce, zejména kapitoly 1.2, 1.3, 1.4, 3.1., 3.3 obsahují řadu vynikajících postřehů a interpretací. Autorka například výborně zachycuje proces vzniku autobiografického vyprávění, který předkládá jako vyjednávání (ne)úmyslného zapomínání a vzpomínání spoluutvářející identitu daného člověka (s. 42). Pozitivně rovněž hodnotím, že se autorka rozlišuje mezi pojmy domácí a přirozený porod a představuje, jak s těmito pojmy dále pracuje.

Výzkumný problém i cíle výzkumu jsou jasně formulované. Ze způsobu, jakým autorka formulovala cíle své analýzy je zřejmé, že má názor na zkoumanou problematiku. Což se v samotné analýze projevuje mimo jiné i tím, že autorka nezůstává pouze v popisné rovině, ale pečlivě strukturuje svou argumentaci. Autorka se rozhodla autobiografické příběhy analyzovat prostřednictvím diskurzivní analýzy a to konkrétně metodou kontračtení. Není ovšem zcela zřejmé, jak autorka při analýze postupovala. V metodologické části uvádí, že autobiografická vyprávění žen okódovala. Jak dále s kódy a kategoriemi pracovala při analýze autobiografických příběhů?

Eva Zemanová ve své práci balancuje mezi poststrukturalistickým přístupem k vyjednávání genderových pozic a esencializujícím konceptem ženského vědění. Tenký led, na kterém se autorka pohybuje, se v některých kapitolách projevuje určitými rozpory. Autorka zasazuje svou práci do poststrukturalistického paradigmatu, v rámci něhož se podle ní „*nahlíží kriticky na představu jedince jako svobodného a autonomního, který je oproštěn od mocenských vztahů a sociální struktury může svobodně odmítnout*“ (s. 8). Zároveň však nekriticky pracuje s představou autentického hlasu žen a konceptem ženství (např. s. 7, 70,73,79,80).

Objevují se zde i jiné rozpory. Například v kapitole 6.3. Nemožnost volby – domácí porod jako forma úniku autorka na jednu stranu hovoří o tom, že „*k rozhodnutí родit přirozeně a nejpravděpodobněji v domácím prostředí může vést nemožnost najít takové prostředí, které by pro rodičku bylo v souladu s jejími*

představami o nadcházejícím porodu, a je tedy nedobrovolnou, ale pro rodičku jedinou akceptovatelnou, alternativou“ (s.62). Na druhou stranu označuje rozhodnutí rodit mimo zdravotnické zařízení za svobodné (s.62).

Přestože autorka v některých pasážích reprodukuje binární opozici: přirozený porod – medicínsky vedený porod (např. s.74, 76), poukazuje na jisté překrývání a nejasnou hranici mezi těmito dvěma pozicemi (např. s. 81, 83, 84), což považuji za velký přínos její analýzy. Dalším přínosem je bezesporu kritická reflexe postavení Ivany v průběhu porodů z genderové perspektivy. Autorce se rovněž podařilo velmi dobře zachytit různé způsoby, jak ženy vyjednávají své rozhodnutí rodit doma a zkušenosti s přirozeným porodem. Celkově analýza obsahuje mnoho výborných postřehů a představuje téma přirozeného porodu v jeho mnohovrstevnatosti.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení mezi „výborně“ a „velmi dobře“ v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze dne 1.9. 2014

Mgr. Dita Jahodová